

ADVERTISEMENT SLOV. DELAVSKA PODPORNNA ZVEZA

Sedež: Conemaugh, Pa. GLAVNI URADNIKI: PREDSEDNIK: Ivan Prostor, 61 20 St. Clair Ave. Cleveland, Ohio.

Urađno Glasilo: PROLETAREC, 4008 W. 31st St., Chicago, Ill. Ocenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošeni, pošiljati vse dopise naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega.

ZBOLJŠANJE DELAVSKEGA POLOŽAJA. Dandanes se delavci bojujejo v prvi vrsti za uživanje sadov svojega lastnega dela. Radi tega je popolnoma opravljeno, da narašča delavsko gibanje in drži korak z naraščajočim modernim kapitalizmom.

Meščanski ekonomji so skušali dobiti v naraščajoči produktivnosti sredstvo, s katerim bi dali današnjemu socialnemu gibanju povsem drugo smer. Napredek na polju proizvajanja ljudskega imetka, ki se ne da utajiti in ki se vedno ponavlja, omogočuje, da bi se lahko zboljšal kulturni in gospodarski položaj delavcev.

Priznamo, da so delavci nekaterih delavskih strok dosegli boljše delavske pogoje. Ali za to se jimajo zahvaliti le samim sebi, svoji organizaciji, pa nikomur drugega. Strokovna in politična organizacija je najboljši pripomoček proti obubošanju delavske množice, za katerim stremi kapitalizem.

Kje je pa iskati vzroke za naraščajoče bogastvo v današnji človeški družbi? Kot gonilni sili vidimo dvojne pojave: tehnično-mehaničnega in socialno psihološkega. Tehnični pojav vidimo v tem, da se je čas za proizvodnjo izdelka izdatno skrajšal in zvišal nad vrednost izdelka, ker je znižal stroške za izdelovanje.

Vse pred leti je bilo mogoče izdelati par čevljev v uri in pol. (Ta dokaz iz čudežev moderne proizvodnje dokazuje, kako se je pomnožila proizvajalna sila. S tem pa niso izčrpana vsa sredstva za naglo in posiljeno proizvodnjo. V mnogih tvornicah, premogokopih in rudnikih evete še delo na akord. Delavci so plačani od komada ali tone. Akordni sistem sili delavce, ako hočejo pomnožiti svoj zaslužek, da napno in porabijo pri delu svoje zadnje sile.

MILJON SRBOV JE POGINILO. Kaj stori vojna človeštvu, nam kaže najbolj razumljivo usoda malih narodov, ki so prizadeti v tej tragediji. Če čitamo statistična poročila o splošnih izgubah, ki gredo v milijone, se nam polagoma razblinjajo pojmi, ker nimamo za te ogromne številke stvarne predstave.

Prav o tej deželi si lahko napravimo pravej zanesljivo predstavo, ker so avstrijski uradi v zasedenih krajih izvršili ljudsko štetje in so njega rezultati sedaj objavljeni. Pred vojno je imela Srbija okrog petih milijonov prebivalcev. Od tega jih je bilo po uradnem štetju iz leta 1910 v devetih, sedaj od Avstrije zasedenih okrožjih 1,560,000. Ta okrožja so Belgrad, Čačac, Kragujevac, Kruševac, Milanovač, Šabac, Semendrija, Užica in Valjevo.

Vzemiemo za podlago uradne številke iz leta 1910. Tu vidimo, da se je znižalo žensko prebivalstvo za 5,3 odstotka, moško pa za 38,3 odstotka. V Belgradu je padlo moško prebivalstvo od 51.112 na 17.575; splošno prebivalstvo Belgrada s prednesitji se je znižalo od 121.000 na 73.000. Avstrija ima Srbije zasedene nekaj malega več kakor tretjino. V krajih, ki jih je zasedla Bolgarska, je prebivalstvo, kakor vse kaže, še bolj padlo, še zaradi tega, ker so tam najbolj razsajale nalezljive bolezni.

Na balkanskem bojišču, na Kršu, na Francoskem, v Angliji in v Švici računamo, da je okrog 200.000 Srbov. Vojnih vjetnikov je v Avstriji in na Bolgarskem tudi okrog 200.000. Če se teh 400.000 udstreje od navedene svote, je izgubila Srbija 750.000 duš. Toda vpraša se, koliko izmed vojnih vjetnikov in koliko izmed vojakov se še vrne domov. V Srbiji smatrajo vojne vjetnike za izgubljene. Tudi če je to pretirano, pa ni skoraj nič preveč pesimistično, ako se računata, da se od vjetnikov, od vojakov in od bojišč in od invalidov po zdraviliščih 200.000 ne vrne.

Brzjavaj iz Amsterdama poročajo, da je v sredo v Bruslju umrl general Bissing, nemški generalni guverner za Belgijo. Bissing gotovo ni mogel vladati v Belgiji popolnoma na svojo pest, ampak je bil večalmanj odvisen od centralne vlade v Berlinu. Toda vgotovna okvirja je bilo njegovo delovanje samostojno in razum tega je moral biti tudi njegov vpliv na državno vladno znanje. Zato je bil tudi brez dvoma zelo odgovoren za vse tisto nečloveško ravnanje, s katerim so se nemške oblasti v okupirani Belgiji odlikovale. Zlasti velja to za brezštevne smrtne "kazni" med katerimi je bil cel kup navadnih umorov, komaj za silo odedih z justičnim plaščem, potem milijonske vojne kontribucije, nasilno deportiranje Belgijcev itd. Zgodovina Bissingovega guvernerstva spada med najtemnejše točke vojnega gospodarstva in za velik del sovraštva, ki se je nabral zoper Nemčijo po vsem svetu, se ima dežela zahvaliti baš svojemu vojaškemu sistemu v Belgiji. Če pride za Bissingom kaj boljšega, je seveda že vprašanje.

Vsakovrstne vesti prihajajo iz Evrope, ki vzbujajo slutnjo, da se vrše v psihologiji ljudstva izpremembe, ki niso sedaj brez pomena, ki pa lahko postanejo gonilna sila v razmere, o katerih se začetnikom sedanje vojne niti sanjalo ni. Muože se poročila o nemirih. Nemške vesti, ki so dolgo zatajevale položaj v Berlinu, so naposled vendar priznale, da se je tam zgodilo marsikaj za vlado neprijetnega. Ondotni telegrami namreč pravijo, da so strajki v Berlinu večinoma poravnani in sicer da so delavcem dovoljene koncesije. Prej so vladni jeziki molčali kakor grobovi, poluradni so pa trdovrtno tajili, da so v Nemčiji kakšni resni strajki.

To morda lahko za nekaj časa potolaži preveliko nezadovoljnost, lahko pa tudi povzroči za pozneje še nevarnejše krize. Kajti čim večje so porejite, tem prej jih lahko zmanjka. In če jih slučajno zmanjka, preden pride nova letina pod stroho, vsak hip se ne more osvojiti kakšna Poljska ali Rumunija, Poleg strajkov so bili zaradi pomanjkanja hrane tudi "izgredi". Če je ljudstvo že sedaj pripravljeno na take "nerede", tedaj je mogoče, da nastopi še nekoliko drugače, ako zmanjka kruha sploh.

Znani nemški časnikar Harden piše v svoji reviji "Zukunft", da je vse upanje Nemčije odvisno od tega, da čimprej izvede ustavne reforme; ako to stori, bodo po njegovem mnenju mogoča mirovna pogajanja, če min ena obeh strah upanje v popolno zmago. Obenem oporeka Harden trditvi, da je kajzer že ob začetku vojne ukazal storiti priprave za ustavne reforme. Po njegovi sliki je položaj Nemčije precej neugoden; od ruske revolucije ne pričakuje nobene podpore za Nemčijo, ampak misli, da bo Rusija nadaljevala vojno.

Harden ni bil pravzaprav nikdar revolucionar. Njegova politična vera je bila vedno monarchična; če je vodil v svojem listu nekoliko opozicije proti Viljemu II., je to prihajalo od tuda, ker je bil Harden izredno velik oboževalec pokojnega Bismarcka, s katerim je prišel sedanji kajzer na tak način navskriž, da se mu je z meščanskega stališča lahko očitala nevhvaležnost. V začetku sedanje vojne je Harden še precej trobil v šovinistični rog. Zahteval je, da naj Nemčija kar naravnost prizna, da je pričela vojno, in sicer zato, ker je razumela, da je bil od nje izbran trenetek najugodnejši.

Tekom vojne se je pa tudi Hardenu marsikaj zjasnilo. Prej kakor marsikdo je spoznal, da nimajo vojaške zmage Nemčije trajne vrednosti. Njegov glas je postal bolj svaričen in njegova sedanja zahteva, da se takoj izvrše reforme, je le naraven rezultat njegovega razvoja. Toda zdi se, da se s to zahtevno, ki bi se bila še ob začetku vojne zdela radikalna, danes nikamor več ne pride. Razmere silijo od dne do dne bolj v to, da morajo segati reforme do trona in čez tron. S Hardenovega stališča je položaj Nemčije lahko neugoden; z demokratičnega je čimdalje ugodnejši, ker gredo dogodki v smeri, da se Nemčija reši svoje dinastije. To spoznava menda zopet Viljem bolj kakor Harden. In od tod prihaja njegova sedanja naklonjenost za reforme. Harden ima prav, če trdi, da ni Viljem ob začetku vojne mislil na nikakršne reforme; taktik je upal, da zatre vojna še tiste sledove demokracije, kar jih je bilo v Nemčiji. Sedaj vidi, da prihaja njegova krona v nevarnost in zato je pripravljen pometati marsikaj v razburkanu morje, le da bi rešil barko svoje dinastije. Zato koketira celo z rusko revolucijo. Ampak kadar dela kronanec revolucije prijazen obraz, tedaj mu more le otrok verjeti.

Med Zedinjenimi državami in Avstro-Ogrsko se je doslej sklenilo osem pogodb in konvencij. Prva trgovska in navigacijska pogodba se je proglasila dne 10. februarja leta 1831. Zaduja pa je bila razsodišna pogodba, ki določa tribunal za rešitev gotovih jurističnih spornih točk. Ta pogodba se je sklenila dne 18. maja leta 1909. Nobena izmed vseh pogodb z Avstro-Ogrsko pa ne vsebuje določb, ki bi bile slične onim v pogodbah z Nemčijo ali Prusijo, s katerimi se ugotavljajo gotove pravice tudi za slučaj, če izbruhne vojna med obeh državama.

Avstrija se ne nahaja med strankami, ki so sklenile s tedanjim državnim tajnikom Bryanom pogodbo, da se bodo edinene države in nasprotnne stranke vzdržale za določeno leto vojne v slučaju, da bi se sporne točke ne mogle rešiti diplomatičnim ali kakim drugim mirnim putem. Nobeden izmed zastopnikov centralne zveze, to je Nemčije, Avstrije, Bolgarske in Turčije ni hotel sprejeti teh proizvodov pacifiističnega gibanja. Na drugi strani pa so zavezniške države sprejele te predloge, in med temi se je nahajala tudi Rusija. To dejstvo moče precej čudno luč na izjavo Prusije, da so zavezniški pravi napadalec in da so oni na vsak način iskali vojno. V resnici so si zavezniški zavezali roke, vsaj v kolikor so prišle v poštev Zedinjene države. Nemčija in njeni sedanji zavezniški pa so bili med narodi, ki niso hoteli pustiti iz rok možnosti hitrega in odlučujočega nadarja proti nepripravljenemu nasprotniku.

Kongres ruskega delavskega in vojaškega sveta je sprejel sledečo resolucijo: — 1. Provizorična vlada, ki se je med revolucijo postavila z dovoljenjem delavskega in vojaškega sveta, je razglasila svoj program. Ta program vsebuje princip demokracije in vlada je ostala zvesta svojim obljubam. 2. Kongres poziva vso revolucionarno demokracijo, da se zbere okoli delavskega in vojaškega sveta, ki je središče organizirane demokracije moči, in bo v zvezi z drugimi naprednimi silami prepričal vsako protirevolucijo in utrdil sadove revolucije. 3. Kongres priznava potrebo stalnega političnega nadzorstva. Kongres mora izvrševati svoj vpliv na provizorično vlado, da jo podpira v boju proti vsaki protirevolucionarni sili. Delovati mora na to, da se demokratiizira ves ruski narod in mora izravnavati pot do splošnega miru brez osvajanja in vojne odškodnine na podlagi svobodnega razvoja vseh narodov. 4. Kongres poziva demokracijo, da podpira provizorično vlado, dokler poskuša utrditi in razvijati sadove revolucije in dokler njena politika ne poželj tujega ozemlja. 5. Kongres poziva vso revolucionarno demokracijo, da se zbira okoli delavskega in vojaškega sveta, da uduši vsak poizkus vlade, da bi se opustila demokratičnega nadzorstva, ali pa, da bi opustila izvrševanje svojih dolžnosti.

Iz Kodanja poročajo, da je Berlin poln turškega vojaštva. Pravijo, da ga tam zbirajo za zapadno fronto. Kaj pa, če ga zbirajo za — berlinsko delavstvo? Medtem ko napolnjujejo Berlin s turškimi vojniki, je Carigrad poln nemških vojakov. Zakaj ne pokliče Nemčija rajši svojih vojakov domu, pa pusti Turke na Turškem? — Zdi se nam, da uganka ni težka.

Stranka GLANOM J. S. Z. NA ZNANJE. Izjave večine in manjšine o vojni in militarizmu, kakor tudi vse izpremembe pravil in nova platforma, sprejeta na St. Louiski konvenciji socialistične stranke, gre v kratkem na splošno glasovanje in stopi v veljavo, ko bo o predlogih odglasovano. Dotlej so v veljavi vse stare izjave in pravila. Toliko na znanje, da ne bo zmešnjave. Tajništvo J. S. Z.

Klubom v uvaževanje. Da se delo med tajništvi klubov in tajništvo Zveze vrši v kolikor mogoče enotnem in preglednem sistemu, bi bilo želeli, da se tajniki klubov ozirajo na sledeče: 1. Vsak klub naj poskrbi, da dobi uraden pismen papir. Sedaj prihajajo na tajništvo papirni odrezki vsake vrste, in če nima tak odrezek klubovega pečata in imena tajnika (kar se dogodi često), vzame tajniku mnogo časa, dokler identificira naročilo ali razbere mesto, odkod prihaja ta ali ona želja. Uraden papir in kuverti se naročajo pri upravništvih listov, "Radniški Straži" in "Proletarju". Čene so navadno za 200 papirjev in 100 kuvert \$2.50 do \$3.00. Isto velja za pečat. Vsak klub naj si nabavi pečat. Pečat stane 70c in se naroči pri tajništvu J. S. Z. 2. Z naročilom za članske znamke je treba poslati vedno znesek. Vse drugo daje Zveza dobrostoječim klubom na kredit. Tajništvo J. S. Z.

Chicago, Ill. Jugoslovanski socialistični klub Stev. I priredi v nedeljo 27. maja v Cicero, Ill., veseliho z gledališko predstavo. Na kateri se uprizori glasovita Gogoljeva komedija "Revizor". Prijateljske organizacije prosimo, da ne prejajo svojih veselje ta dan, kakor se tudi naš klub rad ozira na take želje. "Revizor" je tako sijajna komedija, da bi bilo gotovo mnogim rojakom žal, če je ne bi mogli videti, ako bi bili vsled kakšne druge veselice zadržani. Louis Trugar, tajnik.

La Salle, Ill. Veže me dolžnost, da upozorim še enkrat vse člane tukajšnjega socialističnega kluba Stev. 4, naj se zanesljivo udeležijo seje, ki bo dne 6. maja v Frank Spemillerjevi dvorani. Na dnevnem redu je volitev vsega klubovega odbora in premembitve klubovih prostorov v Slovenski dom. Zdi se mi zelo žalostno, da je tako težko spraviti skupaj nekateri člani še plačevanju prispevkov tako radi izogibajo. Vsak si lahko misli, da mu dolg le tem bolj raste, čim dalje izostaja. Tiste, ki se jih tiče, posebno vabimo, naj se udeležijo seje 6. maja in poravnajo zastarele greh, pa ne z novim pristopom, kakor se je že večkrat zgodilo. Morda temu ali onemu odbor ni po volji. Zato bo na prihodnji seji lepa prilika, da se izvoli tak odbor, kakšnega si žele člani. Treba je za to, da se res udeležijo seje in volijo. Pustite izgovore na stran, ker so vsi volji. Saj je prestara reč. Eden mora vrt prekopati, drugi kurnik popraviti, tretji kumarec saditi, četrti petelina pasti — ampak vse to se vendar lahko opravi ob drugem času, pa ne ravno takrat, kadar je seja. Kdor ima res kaj socialističnega duha v sebi, pride gotovo na sejo. S soc. pozdravom Venceš Obid, organizator.

Breezy Hill, Kans. Društvo "Prvi Maj" št. 65 S. N. P. J., in J. S. socialistični klub št. 30 priredita skupno veliko proslavo prvega majnika. Proslava se vrši v Breezy Hill, Adolf Kurantovi dvorani. Velikega pomena je tudi, ker bo obenem društvo "Prvi Maj" št. 65 SNP. ta dan praznovalo 10 letnico svojega občinstva. Uljudno vabimo vsa tukajšnja slovenska podporna društva v Crawford in Cherokee Countiju,